

Spärr av förskrivningar i NLL

Beskrivning av de olika sätt förskrivningar
kan spärras i NLL

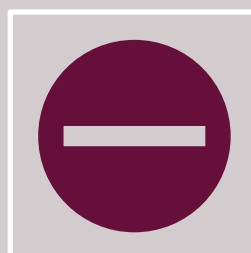
De skyddsåtgärder som idag finns för att patienters information inte ska synas för vårdpersonal (NPÖ) eller invånare själv (1177) är inte de desamma som i NLL och eHälsomyndigheten e-tjänster Läkemedelskollen och Förskrivningskollen (inkl. e-handelsapotek)

Utifrån detta behöver extra åtgärder vidtas för att patientens skydd ska bli korrekt i samtliga e-tjänster.

Eftersom en förskrivning i Cosmic omedelbart blir tillgänglig är det angeläget att du som förskrivare snarast spärrar informationen om behov finns.

Det är möjligt att skapa en spärr direkt när förskrivningen skapas i Cosmic eller om behov uppstår vid ett senare tillfälle.

Två olika spärrar i NLL

1. Integritetsspärr

Patienten döljer	För vem och i vilken situation?
Behandlingsorsak	Apotekspersonal vid expediering
Förskrivningar inklusive tillhörande uttag	Vårdpersonal och för apotekspersonal vid rådgivning
Uttag på pappersrecept	Vårdpersonal och för apotekspersonal vid rådgivning

2. Sekretesspärr

Förskrivare spärrar	För vem och i vilken situation?
Behandlingsorsak	Patienten när hen ser receptinformation
Förskrivningar inklusive tillhörande uttag	Patientens vårdnadshavare eller ombud, när de ser receptinformation

Sekretesspärr ger förskrivare av läkemedel möjlighet att värna patientens personliga integritet och förhindra att patienten lider men. En sekretesspärr innebär att receptuppgifter döljs för vårdnadshavare eller att behandlingsorsak döljs för patienten själv.

Om du sätter en spärr gentemot patient av behandlingsorsak, spärras samtliga behandlingsorsaker på en förskrivningskedja. Förskrivningarna är fortfarande synliga för patienten.

Om du sätter en spärr gentemot vårdnadshavare på en förskrivning och dess uttag, gäller det för samtliga förskrivningar i samma förskrivningskedja (inklusive framtida förskrivningar om förskrivningen förnyas eller ersätts). Det är E-hälsomyndigheten som formellt fattar ett beslut om att verkställa en spärr av sekretesskäl, detta beslut fattas automatiskt.

Skicka med begränsad åtkomst i Cosmic

Om förskrivaren inte önskar använda spärrarna i NLL så finns möjligheten att skicka förskrivning med begränsad åtkomst i Cosmic.

Då skickas förskrivningen till ett utvalt apotek och visas inte upp i NLL, läkemedelskollen eller apoteks e-tjänster.

Observera att denna spärr inte döljer informationen på 1177 journalen då den informationen består av ordination och inte förskrivning.

Integritetsspärr

Patientens kontroll över sin information

En patient som fyllt 18 år kan spärra information om sina förskrivningar och uttag i Nationella läkemedelslistan (NLL). Spärren gäller både för vårdpersonal och apotekspersonal vid rådgivning, men inte vid expediering av läkemedel. Patienten kan ge samtycke till åtkomst, men ändå ha spärrat vissa uppgifter – vilket innebär att du som vårdpersonal inte alltid ser allt, även om samtycke finns.

Särskilda läkemedel och undantag

Förskrivare har alltid rätt att se att särskilda läkemedel (t.ex. narkotikaklassade) har förskrivits under de senaste två åren – även om patienten har spärrat informationen. Däremot visas inte vilket läkemedel det gäller utan samtycke.

Hur spärrar skapas och hävs

Patienten kan när som helst skapa eller häva en spärr via Läkemedelskollen (1177.se) med e-legitimation. Om digital åtkomst saknas kan patienten kontakta E-hälsomyndigheten. Vårdpersonal kan inte skapa denna spärr åt patienten. Vårdpersonal kan med patientens samtycke eller vid nödsituation öppna denna information i NLL.

Syftet med integritetsspärrar

Eftersom uppgifter måste registreras i NLL enligt lag, har integritetsspärrar införts som ett sätt för patienten att påverka vem som får se vad. För att säkerställa fullständig information kan du be om samtycke till att få se även spärrade uppgifter.

Fallbeskrivning - Integritetsspärr

Jag vill dölja min
läkemedelsinformation
på nätet samt för annan
vårdpersonal

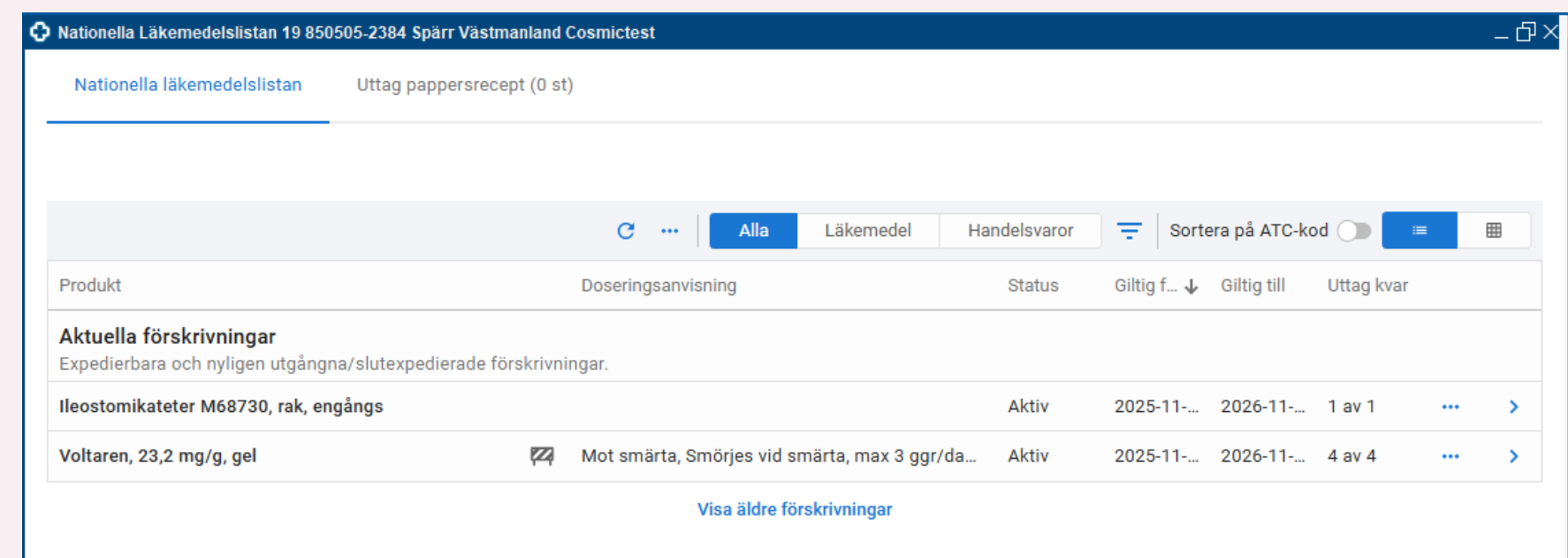
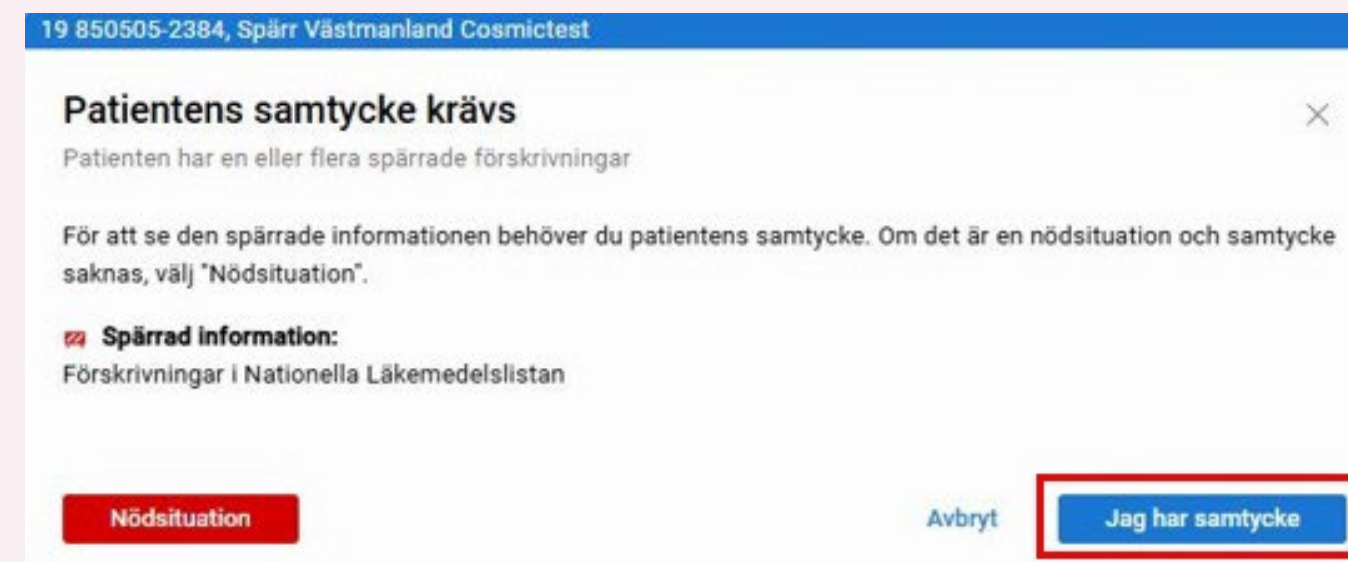
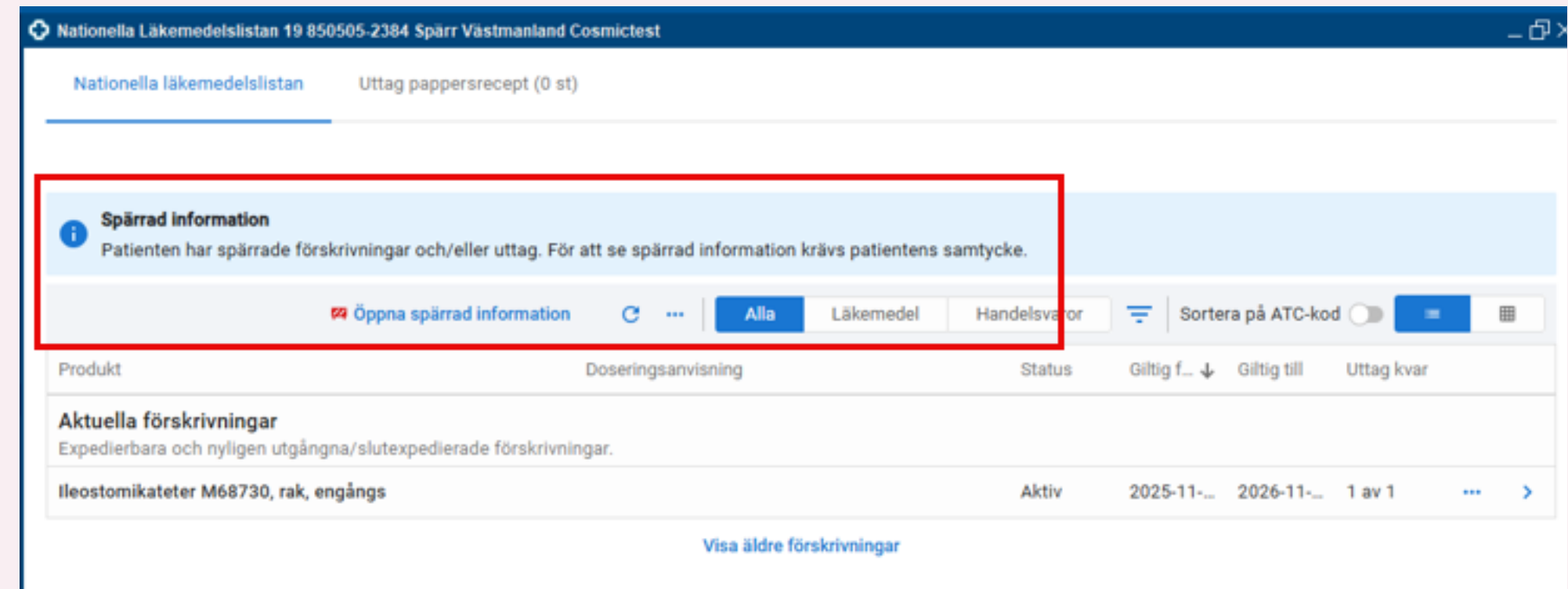
Då får du integritetsspärta dina
förskrivningar via Läkemedelskollen.

Då kan inte vårdpersonal och
apotekspersonal ge dig råd kring din
förskrivning.
Men du kan hämta ut dina läkemedel på
apoteket.

Integritetsspärr i NLL

- När patienten har skapat en integritetsspärr via läkemedelskollen ser du detta i Nationella läkemedelslistan i Cosmic genom ett rött staket
- Om du har patientens samtycke eller du anser att det är en nödsituation kan du öppna denna spärren genom att klicka på "Öppna spärrad information"
- Efter att spärren har öppnats ändras det röda staketet till ett grått staket
- Samtycket att se den spärrade informationen är giltig så länge du som användare är inloggad i Cosmic

Sekretesspärre av behandlingsorsak gentemot patient

Behandlingsorsak

Behandlingsorsak är en ny information som anges vid förskrivning. En spärre i NLL kan skapas för att dölja behandlingsorsaken, denna spärre skapas av förskrivaren.

Vad gäller vid sekretess

Det är endast behandlingsorsaken som kan spärras i NLL. Behandlingsändamålet ska alltid vara tillgängligt för patienten och behöver därför formuleras med hänsyn till situationen. Det ingår i doseringsanvisningen och visas på läkemedelsförpackningen, apotekens e-handel och i Läkemedelskollen.

Hur spärren fungerar

Om en spärre ska skapas i NLL, markeras det på förskrivningen via NLL fönstret efter det att förskrivningen är skickad. Behandlingsorsaken kommer ändå vara synlig för patienten via 1177 journalen. Förskrivaren måste göra en bedömning om denna spärre är tillräcklig. Annars kan behandlingsorsaken ändras manuellt innan förskrivningen skickas. Spärren gäller hela förskrivningskedjan, men måste sättas igen om en ny kedja skapas.

När och varför spärren används

Förskrivaren kan enligt lagen om nationell läkemedelslista spärra behandlingsorsaken om det finns behov av att inte lämna ut informationen till patienten. Spärren kan hävas när behovet av sekretess inte längre finns, exempelvis om patientens situation förändras.

Fallbeskrivning –Dölja behandlingsorsak gentemot patient

Jag vill inte att
orsaken till
förskrivningen ska
synas på nätet

Då kan jag spärra den information på två olika sätt

1. Jag kan spärra behandlingsorsaken i NLL, då syns inte behandlingsorsaken på läkemedelskollen men det syns ändå på 1177 journalen.
2. Jag kan ändra behandlingsorsaken och behandlingsändamålet till någonting annat än det som förvalt innan förskrivningen skickas. Förskrivningen kommer att visas på 1177 journalen och läkemedelskollen.

Ändring av behandlingsorsak och ändamål i Cosmic -Instruktion

Denna hantering ändrar informationen både på 1177 journalen och läkemedelskollen

1. Öppna ordinationsdetaljer
2. Ändra behandlingsorsak i rullist, du kan endast välja från ett fast urval.
3. Ändra behandlingsändamål, detta skrivs i fritext.
Obs att behandlingsändamål ändras automatiskt när behandlingsorsak ändras.

Läkemedel: Levaxin, 50 mikrogram, Tablett
Behandlingsorsak: Mot hypotyreos
Adminsätt: Oralt
Spädning/Blandning:
Dosering: tablett 1x1tv
1 tablett = 50 µg
Start: Datum och tid 2025-11-07 08:00
Slut: Tills vidare

Behandlingsorsak
Mot hypotyreos
Urval av behandlingsändamål
(ingen)

Behandlingsändamål
Mot hypotyreos

Mål:

Ordningsställande
Notera vid administrering
Sköldkörtelhormon. Undvik intag i samband med mjölkprodukter (innehållande kalcium).
16 Tecken kvar

☐ Ordningställandet ska dubbelsigneras
☐ Ej utbytbar
Orsak: (Inget)

☐ Observera (Följer inte med på förskrivningar)

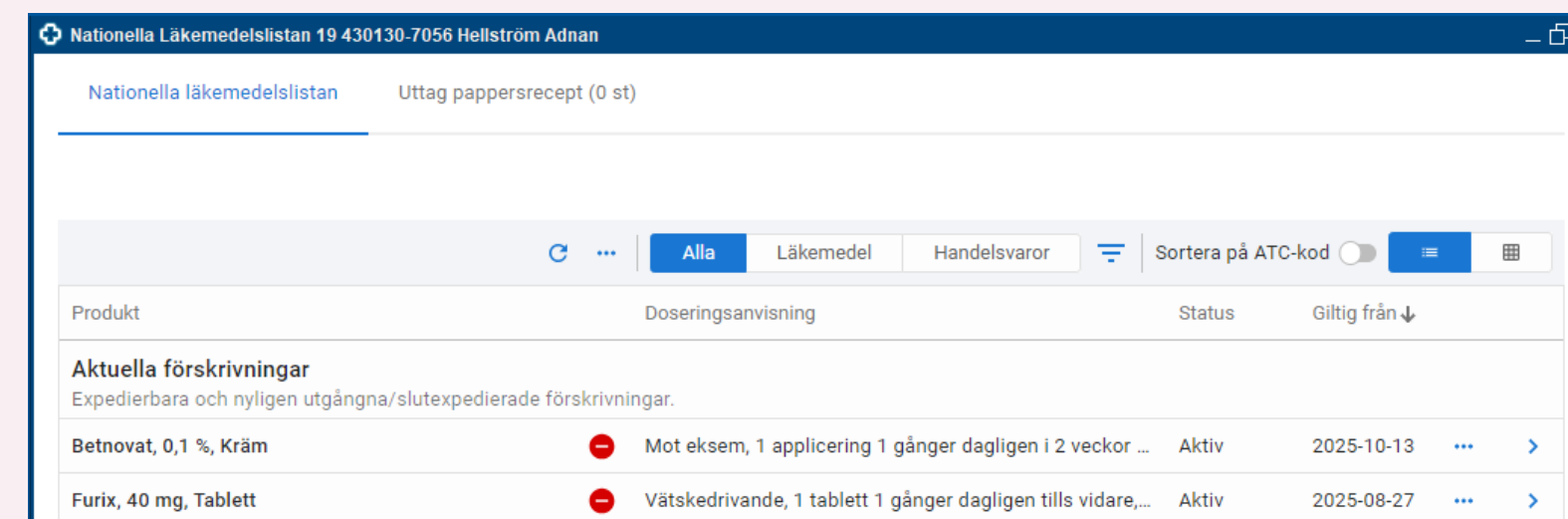
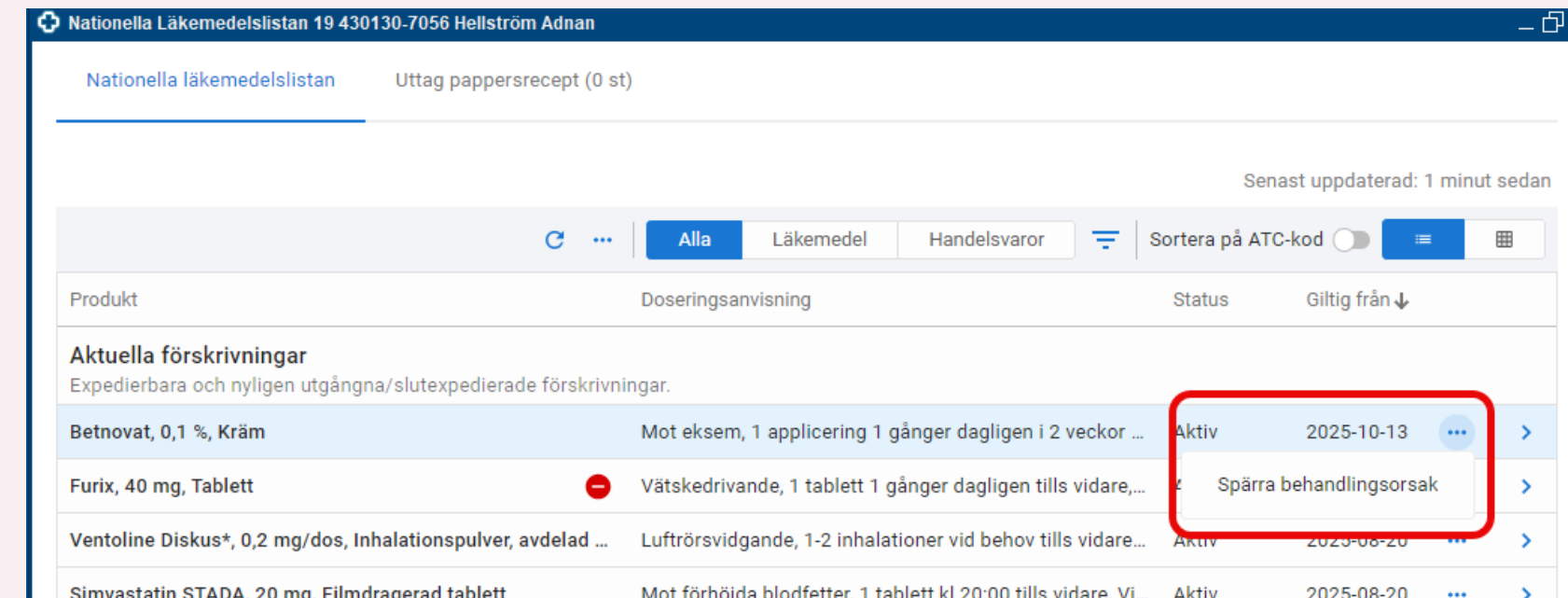
☐ Insatt av annan ordinator

Ordningskommentar:

Sekretesspärr av behandlingsorsak i NLL – Instruktion

Observera att denna spärr inte döljer informationen på 1177 journalen.

1. Öppna Nationella läkemedelslistan via läkemedelslistan i Cosmic
2. Klicka på de tre prickarna på raden för den aktuella förskrivningen
3. Välj spärra behandlingsorsak
4. Klicka på Spärra behandlingsorsak för att bekräfta
5. Nu har förskrivningen en markering som tyder på att det finns en spärr. För muspekaren över för att se typ av spärr.

Sekretspärr gentemot vårdnadshavare

Vårdnadshavares åtkomst till barns läkemedelsinformation

Vårdnadshavare kan se barns förskrivningar via Läkemedelskollen och 1177.se fram till att barnet fyller 13 år. Efter 13 års ålder krävs särskild bedömning för att lämna ut information till vårdnadshavare.

Vad gäller vid sekretesspärr?

Förskrivare och apotekspersonal kan sätta sekretesspärr mot vårdnadshavare i NLL. Spärren gäller en eller flera förskrivningar och uttag, inklusive pappersrecept, och kan hävas när behovet upphör. Möjligheten finns också att skicka med begränsad åtkomst via Cosmic utan att skapa spärr via NLL.

Hur spärren fungerar

Spärrad information visas inte för vårdnadshavare, ombud eller patienten själv i Läkemedelskollen, NLL-utskrifter eller apotekens e-handel. Informationen är dock synlig för vård- och apotekspersonal, och patienten kan få tillgång via fysisk kontakt. Observera att även om förskrivningen spärras så visas informationen på 1177 journalen för vårdnadshavare till barn under 13 år, för att dölja detta måste 1177 journalen blockeras för vårdnadshavare.

Skydd av barnets integritet

Sekretesspärr används för att skydda barnet, t.ex. om vistelseort inte får röjas. Viktigt att informera barnet och eventuella ombud om konsekvenserna. För barn över 13 år krävs särskild bedömning av farmaceut för att lämna ut information till vårdnadshavare.

Fallbeskrivning – Spärr gentemot vårdnadshavare

Barnet, som är under 13 år är omhändertaget och information om förskrivningar får inte synas för vårdnadshavare

Då kan jag göra på två olika sätt

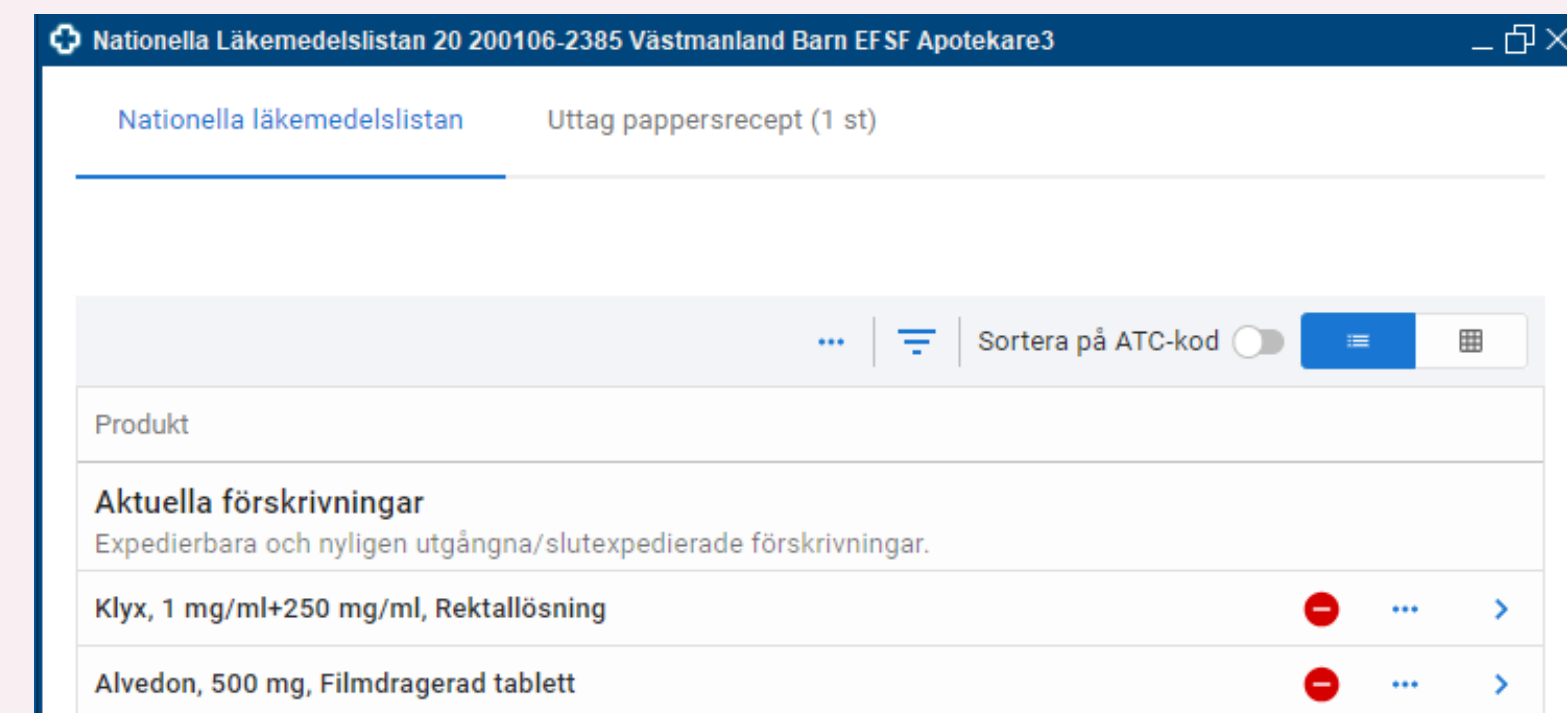
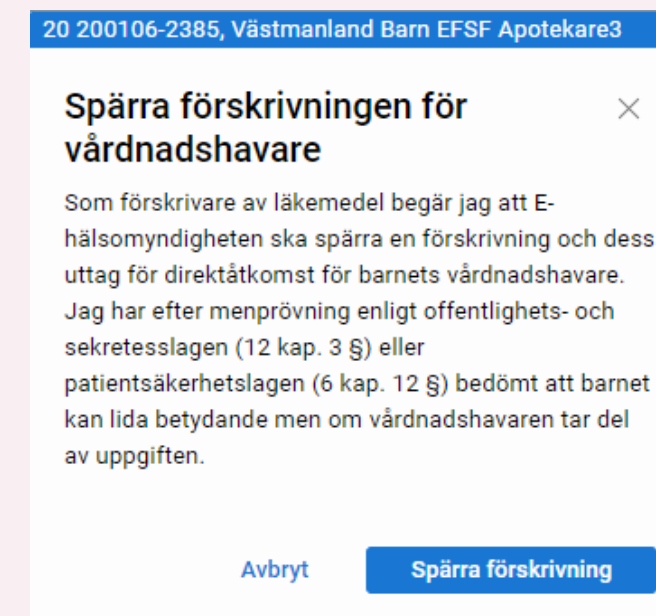
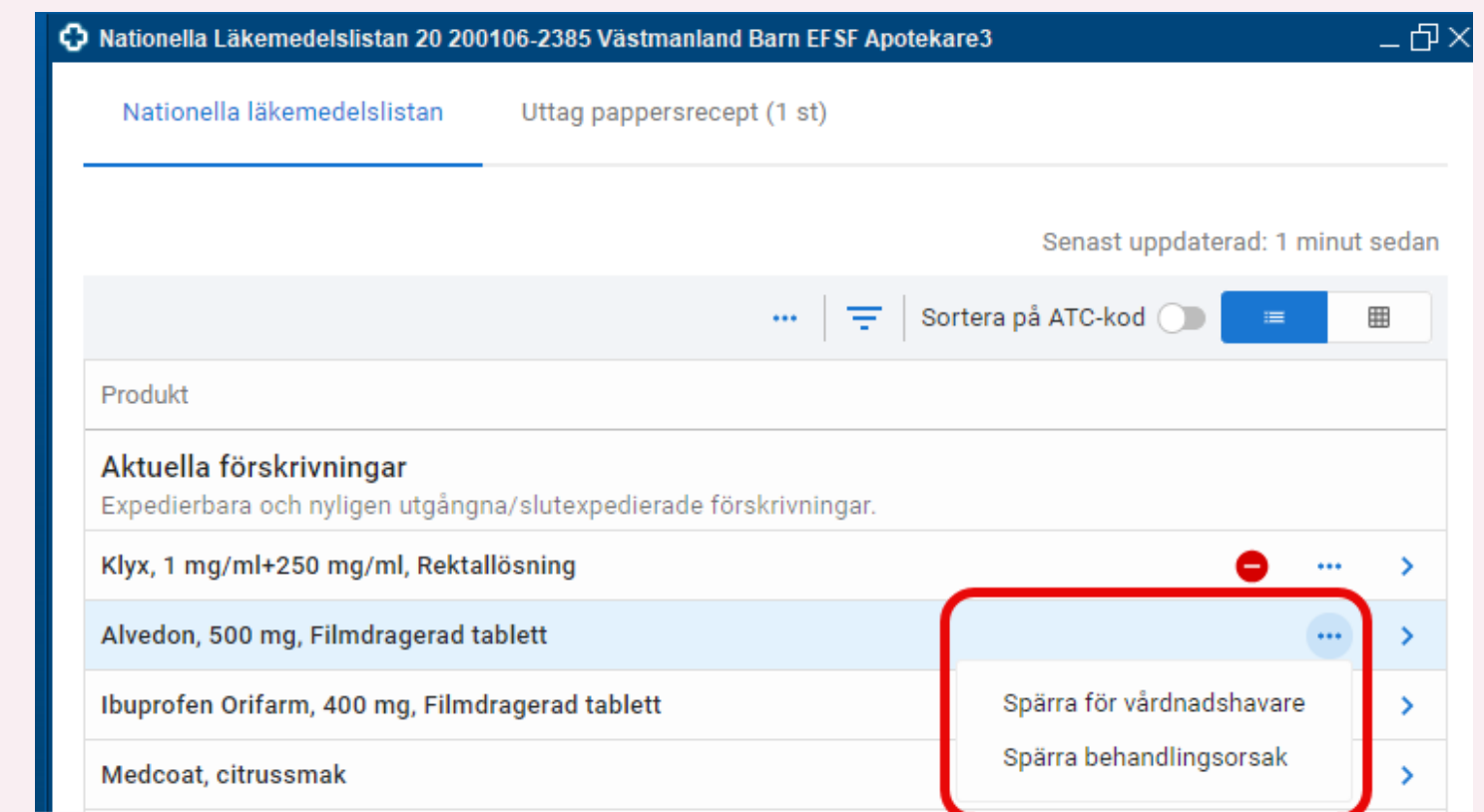
1. Jag spärrar förskrivningen via NLL. Då syns inte informationen på läkemedelskollen eller apotekens e-tjänster. Informationen kommer att synas på 1177 journalen
2. Jag kan skicka förskrivningen i Cosmic till ett specifikt apotek. Då är det endast det apoteket som ser informationen och ingen information visas på läkemedelskollen eller apotekens e-tjänster. Informationen kommer att synas på 1177 journalen.

Spärr gentemot vårdnadshavare i NLL – Instruktion

Observera att denna spärr inte döljer informationen på
1177 journalen.

1. Öppna Nationella läkemedelslistan via läkemedelslistan i Cosmic
2. Klicka på de tre prickarna på raden för den aktuella förskrivningen
3. Välj spärra för vårdnadshavare
4. Klicka på Spärra förskrivning för att bekräfta
5. Nu har förskrivningen en markering som tyder på att det finns en spärr. För muspekaren över för att se typ av spärr.

Skicka med begränsad åtkomst i Cosmic- Instruktion

Observera att denna spärr inte döljer informationen på 1177 journalen.

- Vid förskrivning i Cosmic kan du välja att skicka med begränsad åtkomst.
- Du måste då välja vilket apotek som förskrivningen ska skickas till, det är endast det apoteket som ser förskrivningen.
- Förskrivningen visas inte för patienten på läkemedelskollen

islista Nutritionsprodukter Förbrukningsartiklar Ny... Utkorg(1) ×

✓ Förmånsberättigad ⓘ

Skicka förskrivning

Skicka **Skicka med begränsad åtkomst** ←

Begränsad åtkomst

Skicka med begränsad åtkomst (förskriv på födelsedatum) om patienten saknar giltigt personnummer eller om du som förskrivare bedömer att det finns särskilda skyddsbehov. Förskrivningen kommer inte att visas i Nationella läkemedelslistan och åtkomsten begränsas till det angivna apoteket.

Sök apotek:

Apoteksnamn: Adress: Stad:

Namn	Adress	Stad
------	--------	------

Förskrivning(ar) att skicka:

Produkt	Dosering
Betapred, 0,5 mg, Tablett	5 tabletter vid behov tills vidare

☐ Skicka notifieringar till patient?
(Kontrollera att patienten är aktiverad för Reminders)

Skicka förskrivning Avbryt

Hantering av patienter med skyddsbehov

Det är viktigt förskrivaren i samråd med patienten gör en individuell bedömning utifrån patientens enskildas situation.

För patienter med skyddsbehov kan det vara av vikt att förskrivningen inte ska synas i NLL för andra vårdgivare eller i Läkemedelskollen i syfte att minimera spridnings av informationen.

De olika spärrarna i NLL spärrar endast förskrivningarna. Informationen om läkemedel som visas på 1177 journalen är information om ordinationerna och spärras därför inte av spärrarna i NLL.